

ДОСЛІДЖЕННЯ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ «ПРИБУТОК»

Єршова Н.Ю., Підгорна О.А.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Прибуток є одним з основних джерел фінансових ресурсів підприємства. Проте трактування категорії "прибутку" в літературі з економіки, бухгалтерського обліку та в законодавчих і нормативних актах дається різне. В працях економістів наших часів надається перевага синтезованим теорії прибутку, згідно з якою прибуток – це дохід від економічних ресурсів (факторів виробництва). Доходи від економічних ресурсів (факторів виробництва) називаються факторними доходами, а власники факторів виробництва отримують такі види доходів: від природних ресурсів – ренту; від трудових ресурсів – заробітну плату; від капіталу – процент (як дохід грошового капіталу) та прибуток (як дохід власників реального капіталу); від підприємницької діяльності – підприємницький дохід. На відміну від прибутку економічна природа збитку в науковій літературі розглядається досить мало. Основною причиною того є те, що збиток – це є своєрідний антипод прибутку, і порядок його формування нічим не відрізняється від позитивного результату діяльності, тобто збиток знаходиться також як різниця доходів і витрат діяльності господарюючого суб'єкта, тільки результат (на противагу прибутку) матиме від'ємне значення.

Таким чином, якщо брати до уваги не тільки порядок розрахунку, а порівняти збиток та прибуток з точки зору економічної теорії, то можна зробити висновок, що їх економічний зміст може бути досить суперечливим. Так, якщо підприємство протягом певного періоду відпрацювало збитково, при здійсненні виробничо-фінансової діяльності не відбулось приросту власного капіталу (додаткової вартості), витрати перевищили доходи і результат має від'ємне значення: власники трудових ресурсів продовжують отримувати свої доходи у вигляді заробітної плати; власники природних ресурсів продовжують отримувати плату за надані в користування виробничі фонди; власникам грошового капіталу перераховується відсоток за користування позиками.

Прибуток виконує ряд функцій.

1 Оціночна функція. Прибуток підприємства використовується як оціночний показник, що характеризує ефект його господарської діяльності. Використання цієї функції повною мірою можливе тільки в умовах ринкової економіки, яка передбачає свободу встановлення цін, свободу вибору постачальника і покупця.

2 Розподільча функція. Її зміст полягає в тому, що прибуток використовується як інструмент розподілу чистого доходу суспільства на частину, що акумулюється в бюджетах різних рівнів та залишається в розпорядженні підприємства.

3 Стимулююча функція.